

Kdo může být řidičem?

Kdo může v České republice získat řidičské oprávnění? Jak se zachovat při dopravní nehodě? Jaký vliv má alkohol na pozornost a vnímání řidiče? Jakým způsobem mohou ovlivnit pozornost a vnímání drogy a některé léky?

Kdo může získat řidičské oprávnění (k řízení osobního automobilu)?

V České republice mohou získat řidičské oprávnění k řízení osobního automobilu osoby starší 18 let, které jsou fyzicky i duševně způsobilé k účasti na bezpečném provozu na pozemních komunikacích. Autoškolu a následné testy tedy může absolvovat jakákoliv osoba - i cizí národnosti. Jednou z podmínek k získání řidičského oprávnění je posudek obvodního lékaře o zdravotní způsobilosti žadatele k řízení motorových vozidel. Dle vyhlášky může být osoba zdravotně způsobilá k řízení motorových vozidel nebo zdravotně způsobilá s podmínkou

(zahrnuje drobné zdravotní omezení).

Na řidiče profesionály se vztahují přísnější kritéria - součástí jejich osvědčení k řízení motorových vozidel musí být opakovaná lékařská potvrzení, jejichž součástí je také dopravně-psychologické vyšetření a vyšetření elektroencefalografem.

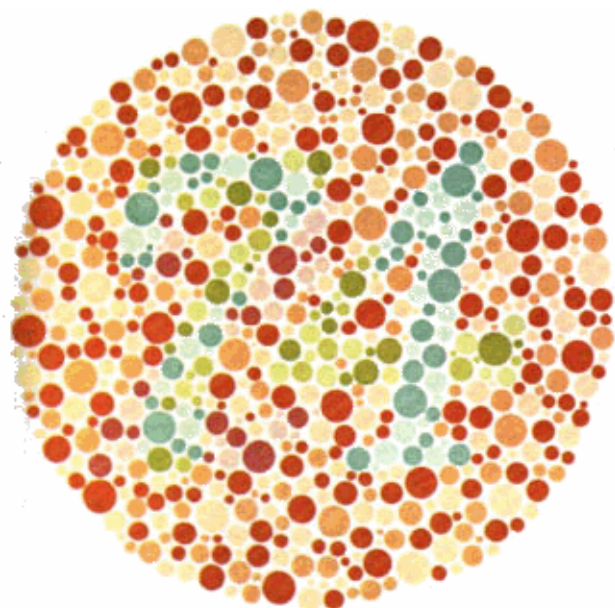
Ostatní držitelé řidičského oprávnění se musí podrobit lékařské prohlídce nejdříve šest měsíců před dovršením 60, 65 a 68 let věku, nejpozději však v den dovršení stanoveného věku. Po dovršení 68 let věku musí na pravidelnou lékařskou prohlídku docházet každé dva roky.

Řidičské oprávnění nemohou získat osoby:

- duševně nemocné
- dlouhodobě užívající léky ovlivňující vnímání a koncentraci
- s některými zrakovými vadami (barvoslepost, silná krátkozrakost, ...)
- s některými tělesnými vadami

Řidičské oprávnění s podmínkou mohou získat osoby:

- s vadami zraku - krátkozrací - za podmínky řízení s dioptrickými brýlemi nebo čočkami
- s vadami sluchu - na tuto skutečnost musí upozornit označením vozidla
- s některými tělesnými vadami v automobilech speciálně upravených dle jejich potřeb (např. manuální řízení) a současně označením vozidla

Správné vidění číslo „74“, částečná porucha vidění číslo „21“

Jednou z překážek k získání řidičského oprávnění je barvoslepost. Barvoslepostí trpí zhruba 10% obyvatel ČR, většinou se však jedná o barvoslepost částečnou. Jednou z poruch barvocitu je Daltonismus (porucha vnímání červené a zelené). Nejčastěji jsou postižení muži, neboť gen zodpovídající za správný vývoj čípků a jejich fungování je situován na pohlavním chromozomu X. U mužů tedy nemůže být kompenzován genem z druhého pohlavního chromozomu X. Ženy tedy bývají nejčastěji přenašečkami této choroby, trpí jí však ve většině pouze mužští potomci.

Vyhláška č. 277/2004 Sb. v § 2, odst. 1 stanovuje, že "posudek o zdravotní způsobilosti k řízení motorových vozidel (dále jen posudek) vydává posuzující lékař po zhodnocení zdravotního stavu žadatele o řidičské oprávnění (dále jen žadatel) nebo držitele řidičského oprávnění (dále jen řidič) zjištěného lékařskou prohlídkou a na základě vyhodnocení prohlášení žadatele nebo řidiče (dále jen posuzovaná osoba) ke zdravotní způsobilosti, předchozích záznamů ve zdravotnické dokumentaci vedené o posuzované osobě sdělených jejím registrujícím praktickým lékařem a dále výsledků dalších odborných vyšetření, která si vyžádal."

Kdo může být řidičem?

INFORMAČNÍ ZDROJE:

Podle § 207 zákona č. 140/1961 Sb. (trestní zákon)

(1) Kdo osobě, která je v nebezpečí smrti nebo jeví známky vážné poruchy zdraví, neposkytne potřebnou pomoc, ač tak může učinit bez nebezpečí pro sebe nebo jiného, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok.

Podle § 208 zákona č. 140/1961 Sb. (trestní zákon) řidič dopravního prostředku, který po dopravní nehodě, na níž měl účast, neposkytne osobě, která při nehodě utrpěla újmu na zdraví, potřebnou pomoc, ač tak může učinit bez nebezpečí pro sebe nebo jiného, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta

PRVNÍ POMOC PŘI DOPRAVNÍCH NEHODÁCH

Mezi základní dovednosti řidiče patří kromě řízení a základní technické údržby vozidla také dovednost poskytnout v případě potřeby adekvátní první pomoc.

ZÁSADY SPRÁVNÉHO POSKYTOVÁNÍ PRVNÍ POMOCI

Po příjezdu na místo dopravní nehody bychom měli dodržet obecné zásady první pomoci:

Zajistíme bezpečnost sobě i postiženému, popř. postiženým - pomocí výstražného trojúhelníku, použitím reflexní vesty, pomocí další osoby zpomalující příjezdějící automobily, přesunem osob, u nichž je to možné, za svodidla apod.

Vyšetříme postiženého - prohlédneme zraněné, jejich počet, zda komunikují či jsou v bezvědomí, pokusíme se odhadnout jejich zranění.

Zavoláme tísňové volání 155. 112 voláme pouze při hromadných neštěstích - dispečer na lince nám již pomůže s dalšími úkony. Čím přesnější a podrobnější jsou informace od volajícího, tím lépe může dispečer zvolit a vyslat vhodnou pomoc.

Poskytnutí první pomoci - dle našich možností a schopností s případnou pomocí dispečera poskytneme první pomoc.

Kontrolujeme postiženého až do příjezdu rychlé zdravotnické pomoci - zdravotníky informujeme o úkonech, které jsme prováděli, případně o změně stavu zraněného od příjezdu na místo nehody po příjezd záchranářů.

Abychom nezhoršili zdravotní stav zraněných, rozhodně bychom neměli:

- Svlékat oděv (Motocyklistům nikdy nesundáváme ochranu přilbu, pouze v případě zástavy dechu)
- Vracet vyhrzlé vnitřnosti zpět do dutiny břišní .
- Zkoušet hloubku rány nebo zatlačovat kostní úlomky zpět do rány.
- Odstraňovat z ran vyčnívající předměty.
- Do ran nedávat zasypy, masti nebo polévat dez. prostředky.
- Podávat tekutiny a jídlo.
- Násilně měnit polohu (Výjimku tvoří případy krvácení nebo zvracení z dutiny ústní, kdy dáme zraněného do stabilizované polohy.)
- Ponechávat postiženého bez dozoru.

AUTOLÉKÁRNÍČKA

Povinný obsah autolékárničky stanovuje vyhláška Ministerstva dopravy ČR č. 341/2002 Sb.

Obvaz hotový sterilní č. 2	2 ks
Obvaz hotový sterilní č. 3	2 ks
Obvaz hotový sterilní č. 4	2 ks
Šátek trojcípý	2 ks
Náplast hladká cívka 2,5 cm x 5 m	1 ks
Náplast s polštářkem 8 cm x 4 cm	6 ks
Obinadlo škrtící pryžové, délka 70 cm	1 ks
Obvaz hotový sterilní 5 cm x 7,5 cm	1 ks
Rouška resuscitační	1 ks
Rouška PVC 20 cm x 20 cm	1 ks
Rukavice pryžové (latexové) chirurgické v obalu	1 ks
Špendlík zavírací v antikorozi úpravě	2 ks
Nůžky	1 ks
Od roku 2010 by mělo dojít k úpravě povinné výbavy - součástí autolékárničky již nebude spínací špendlík, naopak přibude termoizolační fólie.	

Kdo může být řidičem?

VLIV ALKOHOLU, DROG A NĚKTERÝCH LÉKŮ NA VNÍMÁNÍ A POZORNOST PŘI ŘÍZENÍ

Mezi situace, kdy řidič nesmí usednout za volant a řídit motorové vozidlo patří doba po požití alkoholu, drog a některých vybraných léčiv. Přestože je zákaz užívání těchto látek před a během řízení obecně velmi dobře znám, podobně jako statistické údaje o dopravních nehodách způsobených pod jejich vlivem, přesto stále dochází k porušování tohoto zákazu.

STATISTIKA DOPRAVNÍ NEHODOVOSTI POD VLIVEM ALKOHOLU A NÁVYKOVÝCH LÁTEK ZA ROK 2008

- V roce 2008 se stalo v České republice **160376** dopravních nehod, při kterých zemřelo **992** osob, **3908** osob bylo zraněno těžce a **24776** osob utrpělo lehká zranění.
- Řidiči motorových vozidel zavinili v roce 2008 celkem **6 602** dopravních nehod pod vlivem alkoholu, při kterých bylo **79** osob usmrceno, to je **4,8 %** z celkového počtu dopravních nehod a **8 %** z celkového počtu usmrcených osob. (Tento údaj je od roku 2000 v České republice nejvyšší.)
- Během jediného měsíce (červen 2008) zavinili řidiči pod vlivem alkoholu **700** dopravních nehod a těžce zranili **37** osob. Z toho se 348 nehod stalo v době od 18.00 do 6.00 h. 173 nehod zavinili řidiči mladší 25 let.
- Ovlivnění řidiče narkotiky a léky v době dopravní nehody stoupl od roku 2000 ze 45 případů na **109** případů v roce 2008, což reprezentuje **2,5 x** (přesně 2,42 x) nárůst zjištěných případů ovlivnění řidiče narkotiky nebo léky Policií ČR v roce 2008; výrazný nárůst hodnot této položky započal v roce 2004 - polovina těchto řidičů byla mladší 30 let.
- Podíl počtu řidičů ovlivněných v době dopravní nehody léky nebo narkotiky z celkového počtu ovlivněných řidičů (bez položky alkohol) se zvýšil z 3,5 % v roce 2000 na 9,3 % v roce 2008.

Aktuální přehled statistických výsledků dopravní nehodovosti v jednotlivých krajích i celé České republice jsou dostupné na webových stránkách policie ČR <http://aplikace.policie.cz/statistiky-dopravnich-nehod/>

Alkohol a různé druhy návykových látek mají různé účinky na vnímání i pozornost řidiče.

- **vyvolávají únavu a ospalost:** cannaboidy, opiáty, hypnotika
- **vyvolávají agresivitu a podrážděnost:** metamfetamin, kokain, alkohol
- **vyvolávají pocity pronásledování:** kokain, halucogeny
- **prodlužují reakční čas:** cannaboidy
- **vyvolávají neadekvátní reakce na podněty:** cannaboidy, opiáty, alkohol
- **odbourávají strach:** hypnotika, kokain, metamfetamin
- **mohou si plést signální světla:** alkohol, cannaboidy

Sokolnice (3.6. 2008) Motocyklista se spolujezdkyní byli sražení vozidlem odbočujícím na parkoviště. Řidič vozidla řídící pod vlivem alkoholu je přehlédl.

Účinky návykových látek jsou mimořádně závažné zvláště u mladých a začínajících řidičů. Ti totiž mívají malou zkušenost s řízením a dopravním provozem. Mladí řidiči mají také malou zkušenost s účinky alkoholu a jiných návykových látek a jsou vůči nim málo odolní, návykové látky pomaleji zpracovávají a vylučují, mívají i nižší tělesnou hmotnost. Proto i poměrně malé dávky alkoholu nebo jiných návykových látek mohou vyvolávat vysoké hladiny v krvi a mít větší účinek než v dospělosti. V dospívání je navíc častější tendence riskovat a překračovat rozumné hranice.

Kdo může být řidičem?

INTERNETOVÉ ODKAZY:

[www.onlinedata.cz/
zakony/247_2000.asp](http://www.onlinedata.cz/zakony/247_2000.asp)

[http://aplikace.policie.cz/statistiky-
dopravnich-nehod/](http://aplikace.policie.cz/statistiky-dopravnich-nehod/)

[www.volny.cz/ lk77/barvy/slep/
uko.htm](http://www.volny.cz/lk77/barvy/slep/uko.htm)

[www.lekari-online.cz/ocnikarstvi/
novinky/zrak-a-rizeni-motorovych-
vozidel](http://www.lekari-online.cz/ocnikarstvi/novinky/zrak-a-rizeni-motorovych-vozidel)

[www.driverspraha.cz/download/alkohol-
pusobeni.doc](http://www.driverspraha.cz/download/alkohol-pusobeni.doc)

www.nemylis-zaplatis.cz

[www.autolekarnicka.cz/obsah-
autolekarnicky.html](http://www.autolekarnicka.cz/obsah-autolekarnicky.html)

[www.chcizit.cz/1-598-alkohol-za-
volantem](http://www.chcizit.cz/1-598-alkohol-za-volantem)

Podobný účinek na vnímání a pozornost řidiče mohou mít některé léky. Zvláště u některých volně prodejných léků si jejich uživatelé nechtou dostatečně pozorně přibalové letáky a mnohdy si nejsou vědomi možných kontraindikací se řízením automobilu. Obecně platí, že pokud se řidič necítí dobře a má akutní projevy byť jen „banální nemocí“ jako je chřipka, měl by zvážit důvody své cesty a raději ji odložit.

Veškeré informace o případných kontraindikacích a možných rizicích spojených s užíváním konkrétních léků musí být ze zákona uvedeno na přibalové informaci u každého balení daného léku, případně je možné tyto informace dohledat na internetových stránkách výrobců léčiv (např. www.zentiva.cz) či stránkách se zdravotnickou tematikou (www.anamneza.cz).

LÉKY LZE V SOUVISLOSTI S ŘÍZENÍM ROZDĚLIT DO TŘÍ KATEGORIÍ:

1. není znám jejich vliv na řízení a během jejich užívání řidiči mohou řídit automobil - např. Endiaron, Ibalgin, Paralen, ... + veškeré potravinové doplňky
2. mohou mít vliv na únavu řidiče a ten by měl po dohodě s lékařem zvážit případné řízení motorového vozidla - např. Imodium plus, Coxtral, Modafen, Paralen plus, ...
3. ovlivňují vnímání a mají přímý vliv na pozornost řidiče, tedy nepříznivě ovlivňují řízení automobilu - např. Codein, Diazepam, Hypnogen, Medrin, ...

UČITELŮV NÁMĚTOVNÍK:

- 24a První pomoc při nehodě—metodický list
- 24b První pomoc při nehodě—pracovní list
- 30a Kdo může řídit automobil - metodický list
- 30b Kdo může řídit automobil - pracovní list

OTÁZKY K ZAMYŠLENÍ:

Jak souvisí učivo o lidském těle s tématem řízení motorového vozidla?
Navrhněte takový přístup k výuce tématu Kdo může být řidičem, aby u žáků vyvolal vnitřní potřebu více se o tématu dozvědět a chápati aktuálnost této problematiky pro svůj vlastní život.